

حضرت زهرا(س) در عالم برزخ از چه کسانی پرستاری می‌کند

شیخ صدوق به نقل از امام صادق(ع) می‌گوید: هنگامی که کودکی از مؤمنان از دنیا می‌رود، اگر پدر یا مادر یا مؤمنی از خویشاوندانش مرده باشد، او را برای پرستاری به آنان می‌سپارند. در غیر این صورت، حضرت فاطمه از او پرستاری می‌کند.

شیخ صدوق به نقل از امام صادق(ع) می‌گوید: هنگامی که کودکی از مؤمنان از دنیا می‌رود، اگر پدر یا مادر یا مؤمنی از خویشاوندانش مرده باشد، او را برای پرستاری به آنان می‌سپارند. در غیر این صورت، حضرت فاطمه از او پرستاری می‌کند.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، حضرت زهرا(س) نزد مسلمانان برترین و والامقام‌ترین بانوی جهان در تمام قرون و اعصار است. این عقیده بر گرفته از مضامین احادیث نبوی است. این دسته از احادیث، اگر چه از لحاظ لفظی دارای تفاوت هستند، اما مضمونی واحد دارند. در یکی از این گفتارها (که البته مورد اتفاق مسلمانان، اعم از شیعه و سنی است)، رسول اکرم (ص) می‌فرماید: «فاطمه سرور زنان جهانیان است».

اگر چه بنا بر نص آیه شریفه قرآن، حضرت مریم برگزیده زنان جهانیان معرفی شده و در نزد مسلمانان دارای مقامی بلند و عفت و پاکدامنی مثال‌زدنی بوده و از زنان برتر جهان معرفی شده است، اما ایشان برگزیده زنان عصر خویش بوده است در حالی که علو مقام حضرت زهرا (س) تنها محدود به عصر حیات آن بزرگوار نیست و در تمامی اعصار جریان دارد.

آنچه در ادامه می‌خوانیم به بررسی و تبیین فرموده حضرت رسول(ص) مبنی بر «سیده النساء العالمین» می‌پردازد که برگرفته از کتاب «دانشنامه فاطمی» تألیف آیت‌الله علی‌اکبر رشاد انتخاب شده است.

«آخرت» در مقابل «دنیا»، مؤنث آخر در مقابل اول و به معنای پایان و پسین است و به عوالم پس از مرگ اطلاق می‌شود و بیش‌تر به معنای جهان ابدی است که با معاد شروع و به بهشت و دوزخ ختم می‌شود.

همه فرق اسلامی، بلکه همه ادیان الهی، درباره اصل وقوع معاد و وجود جهان پس از دنیا اتفاق نظر دارند، گرچه درباره چگونگی وقوع آن، به‌ویژه در چگونه زنده شدن انسان‌ها، اختلاف نظر هست. طبق باورهای اسلامی، انسان‌ها پس از مرگ، مدتی در عالم برزخ می‌مانند تا قیامت و حسابرسی فرا برسد و هرکس، بنا بر کارنامه‌اش، به بهشت یا جهنم برده شود تا در آن حیات ابدی یابد. هرچند پس از مردن، ارتباط انسان به‌طور کامل از جهان مادی قطع نمی‌شود و گاه از دنیا باخبر می‌شود یا در دنیای زندگان حضور می‌یابد.

بر اساس برخی احادیث، پیامبر اکرم(ص) و اهل‌بیت(ع) در عالم برزخ مقامی ویژه و بر احوال دنیا اشراف دارند و در روز قیامت نیز به شیعیان خود توجه خاص می‌کنند.

حضرت فاطمه(س) در برزخ: درباره زندگی برخی حضرت فاطمه(س)، روایات بسیاری وارد شده که حاکی از شأن و جایگاه ایشان در برزخ است:

هم‌جواری با پیامبر(ص): از طریق شیعه و اهل سنت، چندین روایت نقل شده که برخی از آنها دارای سندهای متعدد است و طبق آنها، فاطمه کمی پیش از رحلت پیامبر(ص) در کنار بستر ایشان بی‌تابی می‌کرد و پیامبر(ص) به وی مژده داد که تو اولین نفر از اهل‌بیت(ع) من هستی که به من ملحق خواهی شد.

آگاهی از حال زندگان: طبق باورهای دینی، پیامبر اکرم(ص) و اهل‌بیت(ع) و حتی اولیای خدا، در عالم برزخ از احوال زندگان آگاهی دارند. از آیه 169 و 170 سوره آل‌عمران برمی‌آید که شهیدان راه خدا، پس از قطع زندگی جسمانی، از حیاتی دیگر در منزلی عالی‌تر برخوردارند و از وضع نیکوی مؤمنان دنیا آگاه‌اند. شیخ مفید نیز، به استناد همین آیات، معتقد است بعد از وفات رسول خدا(ص) و امامان(ع)، چیزی از احوال شیعیان‌شان در دنیا بر ایشان مخفی نمی‌ماند، زیرا خداوند پی‌درپی آنان را از احوال شیعیان آگاه می‌سازد. آنان صدای کسانی را که در مشاهد گرمی‌شان یا از راه دور با ایشان مناجات می‌کنند، می‌شنوند و این توانایی به‌واسطه حقیقتی لطیف و غیبی از جانب خداوند است.

شیخ مفید به حدیثی از رسول خدا(ص) استشهد کرده است که هر کس کنار قبر پیامبر(ص) بر ایشان سلام کند، حضرت(ص) سلام او را می‌شنود. حتی کسانی که از راه دور بر پیامبر(ص) سلام می‌کنند، سلامشان به ایشان ابلاغ می‌شود. وی در روایتی

دیگر یادآور شده است که پیامبر(ص) خدا پس از رحلت دروذهایی را که نثارش می‌شود، می‌شنود که نشان‌دهنده حیات رسول خدا(ص) نزد خدای تعالی است. ائمه هدی(ع) نیز سلام سلام‌کنندگان از نزدیک را می‌شنوند و سلام‌های از دور به ایشان ابلاغ می‌شود. حضرت فاطمه(س)، چه در زمان حیات آنان چه بعد از وفاتشان، موجب واجب شدن بهشت بر انسان می‌شود.

بر این اساس، علما زیارت حضرت فاطمه(س) را همچون دیگر معصومان پس از شهادت ایشان و سلام بر ایشان و توسل به ایشان را مستحب می‌دانند و بر آن‌اند که ایشان از آن آگاه می‌شوند.

یکی از موضوعاتی که بر حیات برزخی حضرت فاطمه و اشراف ایشان بر وقایع دنیا دلالت می‌کند، عنایت ایشان به زائران امام حسین(ع) نظر دارد، نزد آنان حاضر می‌شود و برای ایشان دعا و طلب آمرزی می‌کند.

حضور بر بالین محتضر: بسیاری از روایات، گویای این حقیقت است که حضرت فاطمه(س)، به همراه پدر و همسر و دو فرزندش امام حسن(ع) و امام حسین(ع) و فرشتگان مقرب، بر بالین مؤمنان محتضر، حاضر می‌شود و مؤمنان نیز به محض آنکه حجاب دنیا از جلوی چشمانشان کنار می‌رود، آنان را بر بالین خود حاضر می‌یابند و غرق سرور می‌شوند. از برخی روایات نیز برمی‌آید که این دیدار تنها مخصوص مؤمنان نیست، بلکه همه انسان‌ها چنین تجربه‌ای را در لحظه مرگ خواهند داشت، اما با توجه به ایمان و عملکردشان در دنیا، نتایج مختلفی از این دیدار نصیب آنان می‌شود؛ به‌گونه‌ای که بر اثر این دیدار، در چشمشان احساس خنگی یا داغی یا سوزش می‌کنند.

سرپرستی اطفال مؤمنان: یکی از شئونی که در اخبار به حضرت فاطمه(س) نسبت داده شده و بیانگر گستردگی سایه محبت ایشان به شیعیان خویش است، سرپرستی و تربیت اطفال متوفای مؤمنان شیعه در عالم برزخ است. آیه 21 سوره مبارکه «طور» بیانگر این است که فرزندان مؤمنان که در ایمان از پدر و مادر خویش پیروی کرده‌اند، به آنان خواهند پیوست.

روایاتی که در ذیل این آیه آمده است، نشان می‌دهد خداوند متعال، برای خوشحال کردن مؤمنانی که کودکان خود را از دست می‌دهند، آن کودکان را بدون آزمایش به والدین مؤمن‌شان ملحق می‌سازند، اما در مورد دیگر اطفال، آنان را در عرصه قیامت آزمایش می‌کند و تنها در صورت توفیق در امتحان، وارد بهشت می‌گرداند. بر اساس نقل شیخ صدوق از امام صادق(ع) هنگامی که کودکی از مؤمنان از دنیا می‌رود، اگر پدر یا مادر یا مؤمنی از خویشاوندانش مرده باشد، او را برای پرستاری به وی می‌سپارند. در غیراین صورت، تا زمانی که پدر یا مادر یا یکی از خویشاوندان مؤمنش به او ملحق شود، حضرت فاطمه از او پرستاری می‌کند.

عبور از پل صراط: محدثان و متکلمان مسلمان با استناد به احادیث، یکی از مراحل بسیار حساس آخرت را عبور از پل صراط دانسته‌اند. «صراط»، پلی است بر روی جهنم که تا کسی از آن نگذرد وارد بهشت نمی‌شود. بر اساس احادیث، صراط از مو باریک‌تر، از شمشیر برنده‌تر و از آتش داغ‌تر است؛ مؤمنان خالص به سرعت و بدون ترس از آن عبور می‌کنند اما برخی با دشواری و نگرانی از آن می‌گذرند. گروهی نیز از روی آن به جهنم سقوط می‌کنند.

به گفته برخی از صاحب‌نظران، صراط مثال و تجسم گذرگاهی است که در دنیا وجود دارد و نتیجه عبور از آن، عبور آسان از صراط در آخرت است. این گذرگاه دنیوی همان دین حق، راه ولایت و پیروی از امیرمؤمنان و دیگر معصومان علیهم‌السلام است که عدول از آن باعث لغزیدن و سقوط در جهنم می‌شود. بنابر تصریح روایات، حضرت زهرا(س) به همراه شیعیان و محبان خود به سرعت از پل صراط عبور می‌کند و کنار بهشت قرار می‌گیرد.

شفاعت در حق محبان: به باور شیعه در عرصه قیامت، شفاعت اتفاق می‌افتد. شفاعت در نظر شیعه، وساطت برای آمرزش گناهان کسانی است که ارکان دین و ایمانشان کامل است و با خدا و اولیای او که واسطه فیض هستند ارتباط شایسته‌ای دارند. به باور شیعیان کسانی حق شفاعت دارند که در ذات، قول و فعل شایستگی داشته و مورد رضایت الهی باشند. از مهمترین این اشخاص اهل بیت عصمت و طهارت از جمله حضرت زهرا(س) که بنابر حدیثی از پیامبر اکرم(ص) دارای مقام محمود نزد خداوند است و برای محبان و شیعیانش شفاعت می‌کند.